

Motion till riksdagen 2021/22:1572

av **Serkan Köse (S)**

Förhindra att dåligt genomförda upphandlingar hämmar utvecklingen av innovativa hjälpmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja innovation även i upphandlingar som syftar till att öka funktionsvarierades delaktighet i samhället och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den nuvarande politiken om funktionshinder har sina rötter i utvecklingen av välfärdbygget från 60-talet. För svensk socialdemokrati var det viktigt att inkludera alla grupper i välfärden.

Ett mål i Socialdemokraternas partiprogram 1960 var att ”handikappade beredes en levnadsnivå jämförlig med övriga medborgares”. Åren därefter tog partiet initiativ till en rad reformer för att göra verklighet av den ambitionen. Framstegen väckte intresse i andra länder och bidrog till att Förenta nationerna kunde utarbeta en bindande konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Sverige var också en av de första staterna att ratificera FN-konventionen. Beslutet togs 2008 och var en absolut självklarhet. FN-konventionen omfattar både grundläggande principer om rättigheter för alla berörda och konkreta krav på åtgärder för att säkerställa att rättigheterna förverkligas.

En bärande princip är att det verkligen handlar om rättigheter. Rätten att besluta om sitt eget liv, rätten att kunna påverka och delta i samhällslivet, rätten till utbildning och kultur och rätten till fritid, möjligheter att resa och allt annat som borde vara en självklar rätt för varje människa. När dessa rättigheter möter hinder är det samhällets uppgift att försöka finna vägar att häva sådana problem så långt som någonsin möjligt. Alla människor ska ha möjlighet att ta del av sina rättigheter; det är den ideologiska kärnan i konventionen.

Var tionde person i arbetsför ålder har en funktionsnedsättning som påverkar deras arbetsförmåga. Idag handlar det om 655 000 personer i åldern 16–64 år. Bara varannan av dessa har ett arbete. Många av de som utestängts från arbete som en följd av ett visst funktionshinder skulle kunna ta anställning om de fick tillgång till moderna hjälpmedel.

Arbetsmarknadens parter har tagit upp detta men bör uppmuntras till ytterligare initiativ i den riktningen. Samma gäller skolan. Ingen elev i dagens samhälle bör hindras från utbildning på grund av funktionsnedsättning. De gjorda ansträngningarna för att säkerställa att personer med nedsatt rörelseförmåga och elever med hörsel- eller synnedsättning kan delta på jämlik nivå bör fullföljas.

Alla barn med funktionsnedsättning får samma rättighet till skolgång som alla andra. Åtgärder krävs för att säkerställa bland annat att rullstolsburna och elever med hörsel- och synproblem kan delta i skolan på jämlik nivå.

Upphandlingarna av hjälpmedel till funktionshindrade fungerar dock inte. De kriterier som uppställs vid upphandlingar är i princip alltid bara en kopia av den senaste upphandlingen. Det leder till att nya, innovativa hjälpmedel i praktiken aldrig kan vara en del av upphandlingarna. Det är brukarna som blir lidande.

Upphandlingar av hjälpmedel till funktionshindrade fokuserar dessutom för mycket på pris istället för prisvärdhet och användarnytta.

Nya och innovativa hjälpmedel jämförs med andra hjälpmedel som är billigare men som helt saknar det nya hjälpmedlets unika och livsförändrande egenskaper. Detta trots att relevanta myndigheter egentligen har tillräckliga resurser.

När regionernas olika listor gör att olika utsatta grupper inte får del av de hjälpmedel som de behöver, stänger det ute funktionshindrade från arbetsmarknaden.

Enligt Upphandlingsmyndigheten ska en upphandlande myndighet eller enhet i sin upphandlingsprocess främja innovation genom att efterfråga eller tillåta nya lösningar.

Det är viktigt att dessa så kallade innovationsupphandlingar inte begränsar sig till stora, medialt profilerade upphandlingar, utan även används när det gäller vardagsnära produkter och tjänster såsom just hjälpmedel till funktionshindrade.

Föråldrade upphandlingsmetoder och återanvändande av gamla upphandlingsunderlag får aldrig komma i vägen för att funktionshindrade ska få tillgång till de hjälpmedel som behövs för att bryta deras utanförskap.

Serkan Köse (S)